

Засновники журналу:
Подільський державний
аграрно-технічний університет
ПВНЗ «Хмельницький економічний
університет»
ПП «Інститут економіки, технологій
і підприємництва»,
Тернопільська державна
сільськогосподарська дослідна
станція Інституту кормів та
сільського господарства Поділля
НААН

Головний редактор:
Стельмашук А.М.,
д.е.н., професор

Заступник головного редактора:
Волощук К.Б.,
д.е.н.

Відповідальний секретар:
Печенюк А.В., к.е.н., доцент

Редакційна рада:
Кулик С.М.
Рудик В.К.
Смоленюк Р.П.
Стельмашук А.М.

Редакційна колегія:
Варченко О.М., д.е.н., проф.
Губені Ю.Е., д.е.н., проф.
Дем'яненко М.Я., д.е.н., проф., акад. НААН
Зінчук Т.О., д.е.н., проф.
Іванишин В.В., д.е.н., проф.
Лаврук В.В., д.е.н.
Лотоцький І.І., д.е.н., проф.
Лучик С.Д., д.е.н., проф.
Мазур Н.А., д.е.н.
Малік М.Й., д.е.н., проф., акад. НААН
Місюк М.В., д.е.н.
Пунцетейло П.Р., д.е.н.
Саблук П.Т., д.е.н., проф., акад. НААН
Ульянченко О.В., д.е.н., проф., чл.-кор.
НААН
Чикуркова А.Д., д.е.н., проф.

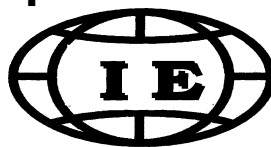
Зарубіжні вчені

Павлов К.В., д.е.н., проф. (Росія)
Пармакли Д.М., д.е.н., проф. (Молдова)
Усенко Л.М., д.е.н., проф. (Росія)
Шмарловська Г.О., д.е.н., проф. (Білорусь)
Горнович Мірослав, хаб. д.е.н., проф.
(Польща)
Марке-Бельська Рената, хаб. д.е.н.,
(Польща)

Наукові редактори:

Загнітко Л.А., к.е.н., доцент
Корженівська Н.Л., к.е.н., доцент
Пастух Ю.А., к.е.н., доцент
Петрушенко О.О., к.філ.н.
Сава А.П., к.е.н., с.н.с.
Сидорук Б.О., к.е.н., с.н.с.
Ящук Т.С., к.с.-г.н., с.н.с.

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

4' 2014 (53)

Зміст

I. Економіка та інноваційний розвиток національного господарства

Стельмашук А.М., Смоленюк Р.П., Чайківський І.А. ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ І ГАЛУЗЕЙ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	5
Шевчук А.В., Шевчук Л.Т. УНІВЕРСИТЕТИ ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ ЯК ОПОРНІ ЦЕНТРИ ГЛОБАЛЬНОГО НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ.....	16
Павлов К.В. ОСОБЕННОСТИ МОДЕРНИЗАЦИИ СТАРОПРОМЫШЛЕННЫХ РЕГИОНОВ РОССИИ.....	21
Костін Ю.Д., Пустовий О.Д. ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ У МАШИНОБУДУВАННІ: АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	34
Гордей О.Д. ПРІОРИТЕТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ: СВІТОГЛЯДНИЙ ПІДХІД.....	41
Бабіченко В.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	46
Сремейчук Р.А. ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ У СТРАТЕГІЇ МОДЕРНИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	50
Кітченко О.М., Сударкіна С.П. АНАЛІЗ ТА СТРУКТУРА ПРОЄКТІВ З ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ.....	57
Ібатуллин М.І. КОРОТКОСТРОКОВІ ТА ДОВГОСТРОКОВІ ВИКЛИКИ ПРИ ГАРМОНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ІЗ НОРМАМИ ЄС В СФЕРІ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	63
Думанська І.Ю. ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКИХ ІННОВАЦІЙ ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	67
Ляховець О.О. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У ВИЩІЙ ОСВІТІ ЯК ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА СКЛАДОВА МОДЕРНИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	71
Клімчик В.В. ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІСКАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	79
Лейфура М.В. ВПЛИВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	86
Дмитрів В.І. ДІАГНОСТИКА ПОТЕНЦІАЛУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ.....	94

II. Економіка та конкурентоспроможність підприємств

Левченко Н.М., Воробйова І.О. АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	102
Прокопенко В.І., Бондаренко Л.А. ОБҐРУНТУВАННЯ СКЛАДУ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КАР'ЄРНИХ АВТОСАМОСКИДІВ.....	107
Лазарева М.Г. ПРОГНОЗУЮЧА ФУНКЦІЯ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В СИСТЕМІ РЕАГУВАННЯ ХОЛДІНГУ.....	116
Парубець О.М. ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛОЖЕНЬ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕОРІЙ ДО ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЦЕСІВ МЕРЕЖИЗАЦІЇ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	124
Ільчук П.Г. ПЕРЕВАГИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ.....	128
Зінченко О.М. РЕЗЕРВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ НА СІЛЬСЬКОМУ СПОЖИВЧОМУ РИНКУ.....	135
Розумович Н.Ф. ВИБІР СТРАТЕГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ МАШИНОБУДУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	139
Буркова Л.А. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	145
Круць А.В. ДИСКРИМІНАНТНА МОДЕЛЬ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ.....	153
Яворська А.В. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ВІДТВОРЕННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	159
Добровольська О.В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ СТРАТЕГІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	165
Галунець Н.І., Голубова К.Г. ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	170

III. Економічна політика регіонального розвитку і місцеве самоврядування

Гедз М.Й. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОДЕРНИЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ.....	174
Сментина Н.В. ПРОЄКТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ АГЕНТСТВ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....	179
Кернасюк Ю.В. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ КЛАСТЕРНОЇ СТРУКТУРИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ КАРТ КОХОНЕНА.....	185
Голод А.П. БЕЗПЕКА ТУРИЗМУ ЯК ОБ'ЄКТ РЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	190

Редактор:
Довгань О.М.

Рекомендовано до друку Вченою
Радою Подільського державного
аграрно-технічного університету,
протокол № 2 від 23.09. 2014 р.

Виходить 1 раз на місяць

Реєстраційне посвідчення
Серія КВ № 11715-586Р
від 08.08.2006 р.

Перереєстровано:
Реєстраційне посвідчення
Серія КВ № 19945-9745ПР
від 28.05.2013 р.

Затверджено:
Постановою Президії ВАК України
від 14 червня 2007 р.
№1-05/6 як наукове фахове видання
України (економічні науки)

Постановою Президії ВАК України
від 10 березня 2010 р. № 1-05/2 як
наукове фахове видання України
(економічні науки)

ISSN 2309-1533

ISSN 2310-4864 (ел. вар.)

Журнал «Інноваційна економіка»
включено до міжнародної
наукометричної бази РИНЦ,
ліцензійний договір
№ 279-04/2014 від 29.04.2014 р.
http://elibrary.ru/title_about.asp?id=50859

Підписано до друку
30.09.2014 р.

Формат 70x108/16.
Папір офсетний.
Друк офсетний.
Ум. друк арк. 30,0

Тираж 300 прим.

Віддруковано з готових
діапозитивів в СМП «ТАЙП»
вул. Чернівецька, 44 б,
м. Тернопіль, 46000

Автори статей несуть відповідальність за
достовірність наведеної інформації (точність
наведених у статті даних, цитат, статистичних
матеріалів тощо) та за порушення прав
інтелектуальної власності інших осіб.

Висловлені авторами думки можуть не
співпадати з точкою зору редакції.

Передрук дозволяється лише зі згоди
автора.

IV. Економіка природокористування та екологізація навколишнього середовища Олійник О.Р. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПРАКТИЦІ.....	195
V. Демографія, зайнятість населення і соціально – економічна політика Шаповал В.М., Гетьман О.О. ДЕТЕРМІНАЦІЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ОСВІТНИХ ПОСЛУГ ТА РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.....	202
Мішин Ю.Р. СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В СИСТЕМІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	210
Кужель В.В., Танасійчук Ю.В. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	215
Чернишова Л.І., Переяслова М.А. КАДРОВЕ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ.....	220
Майстер Л.А. МОНІТОРИНГ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ В МЕХАНІЗМІ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....	225
VI. Маркетинг і ринкові відносини Варченко О.М. ЛОГІСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ЯК ІНСТРУМЕНТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	230
Дзядикевич Ю.В., Гевко Б.Р. ЕКОНОМІЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ЕНЕРГОЩАДЛИВИХ ДЖЕРЕЛ СВІТЛА	236
Гончаренко О.В. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АГРОІННОВАЦІЙ: ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ.....	240
Старицька О.П., Старицький Т.М. ІННОВАЦІЙНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ.....	244
Письменна М.С. ФУНКЦІЯ КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ ЗАКУПІВЛЯМИ	250
Колодійчук В.А. ФАКТОРИ КОНСОЛІДАЦІЇ ЕФЕКТУ ЛОГІСТИЧНИХ ФУНКЦІЙ У ЗЕРНОПРОДУКТОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ АПК.....	254
Літковець Ю.О. ОЦІНЮВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	259
Немировська О.В. ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОМПАНІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФЕРНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ.....	265
Костенко Т.О. ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ШЛЯХОМ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ НА ЦУКРОВИХ ЗАВОДАХ.....	272
VII. Фінансово-кредитна і грошова політика Петрашко Л.П., Цівина М.С. ПОСТКРИЗОВА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ МІЖНАРОДНИХ БАНКІВСЬКИХ ГРУП.....	277
Нестеренко Ж.К., Фірман Р.В. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	281
Ведернікова С.В. РОЗВИТОК МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ БАНКІВ ТА ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ МАРКЕТИНГУ.....	286
Соколовська І.П. ПІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ.....	290
Кот О.В., Герасименко Н.В. ФІНАНСОВІ ПОТОКИ У МЕХАНІЗМІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКУ.....	294
VIII. Статистика, облік, аналіз та аудит Максімова В.Ф., Пеліпаденко Р.О. СТАНДРТІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	300
Іванюта П.В. ЗАСТОСУВАННЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ У ФІНАНСОВОМУ ПЛАНУВАННІ ПІДПРИЄМСТВА.....	304
Бруханський Р.Ф. ПОНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ.....	310
Овсюк Н.В. МОТИВАЦІЯ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ: СУТНІСТЬ ПОНЯТЬ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ЇХ В ОБЛІКУ.....	314
Скляр Л.Б. ДІАГНОСТИКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	318
Герасименко Т.В. ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ВИТРАТ ЧАСУ НА ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ З ПОШУКУ І РОЗВІДКИ ВУГЛЕВОДНІВ.....	323
Лебединська О.С. КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	329
Фабіянська В.Ю. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА БІОЛОГІЧНОГО ПАЛИВА.....	335
Метелиця В.М. УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРОФЕСІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ: ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ.....	341
Несходовський І.С., Юр'єв О.В. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	354
Білоножко М.М. ВИЯВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА УРОЖАЙНІСТЬ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР.....	359
Бесараб Д.А. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ЗАПАСАМИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЗА ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЮ МОДЕЛЛЮ.....	362
Бойко Т.Л. ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ З ВИКОРИСТАННЯМ ГРАФО-АНАЛІТИЧНИХ МЕТОДІВ.....	367
IX. Інформаційні технології та економічна безпека Лучик С.Д. ПЕРЕВАГИ ОРГАНІЗАЦІЇ АВТОМАТИЗОВАНОГО ОБЛІКУ НА ПЛАТФОРМІ "1С: ПІДПРИЄМСТВО 8".....	373
Хома І.Б., Ділай Н.Г. ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ДОЧІРНІХ ПІДПРИЄМСТВ ХОЛДІНГОВОЇ СТРУКТУРИ.....	377
Вініченко О.М. АНКЕТА ОЦІНКИ КОНТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	382
Маковоз О.С. БЕЗПЕКА КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ БАНКУ.....	388
Гришко Н.Є. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АНАЛІТИЧНОМУ ІНСТРУМЕНТАРІЇ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	391
РЕФЕРАТИ	398
АВТОРИ НОМЕРА	459
ВІТАННЯ З ЮВІЛЕЄМ: МАЛІКУ М.Й. - 75	465

Founders of the journal:
 Podolskyi State Agrarian and Technical
 University
 Private Institution of Higher Education
 “Khmelnitskyi economical University”
 Private enterprise “Institute of
 Economics, Technologies and
 Entrepreneurship”
 Ternopil State Agricultural
 Experimental Station of the Institute of
 Feeds Research and Agriculture of
 Podillia of NAAS

Chief editor:
 Stelmashchuk A.M.,
 Dr.econ.sc., prof.

Deputy chief editor:
 Voloschuk K.B.,
 Dr.econ.sc.

Executive Secretary:
 Pecheniuk A.V.,
 Candidate of Economic Sciences,
 associate professor

Editorial Council
 Kulyk S.M.
 Rudyk V.K.
 Smoleniuk R.P.
 Stelmashchuk A.M.

Editorial Board:
 Varchenko O.M., Dr.econ.sc., prof.
 Hubeni Yu.E., Dr.econ.sc., prof.
 Demianenko M.Y., Dr.econ.sc., prof., acad. of
 NAAS
 Zinchuk T.O., Dr.econ.sc., prof.
 Ivanyshyn V.V., Dr.econ.sc., prof.
 Lavruk V.V., Dr.econ.sc.
 Lototskyi I.I., Dr.econ.sc., prof.
 Luchyk S.D., Dr.econ.sc., prof.
 Mazur N.A., Dr.econ.sc.
 Malik M.Y., Dr.econ.sc., prof., acad. of NAAS
 Misiuk M.V., Dr.econ.sc.
 Putsenteilo P.R., Dr.econ.sc.
 Sabluk P.T., Dr.econ.sc., prof., acad. of NAAS
 Ulianchenko O.V., Dr.econ.sc., prof.,
 corresponding member of NAAS
 Chykurkova A.D., Dr.econ.sc.

Foreign scientists:
 Pavlov K.V., Dr. econ.sc., prof. (Russia)
 Parmakli D.M., Dr. econ.sc., prof. (Moldova)
 Usenko L.M., Dr. econ.sc., prof. (Russia)
 Shmarlovska G.O., Dr.econ.sc., prof. (Belarus)
 Gornowicz Miroslaw, Dr. hab., prof. UWM
 (Poland)
 Marks-Bielska Renata, Dr. habil (Poland)

Scientific editors:
 Zahnitko L.A., Cand. Sc. (Econ.), Assoc. Prof.
 Korzhenivska N.L., Cand. Sc. (Econ.), Assoc.
 Prof.
 Pastukh Yu.A., Cand. Sc. (Econ.), Assoc. Prof.
 Petruschenko O.O., Cand. Sci. (Philological)
 Assoc. Prof.
 Sava A.P., Cand. Sc. (Econ.), senior research
 fellow
 Sydoruk B.O., Cand. Sc. (Econ.), senior
 research fellow
 Yashchuk T.S., Cand. Sc. (Agricultural), senior
 research fellow

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and Production journal

4'2014 (53)

Contents

I. Economy and innovative development of the national economy	
Stelmashchuk A.M., Smoleniuk R.P., Chaikivskyi I.A. INNOVATIVE FOUNDATIONS OF PROVIDING THE COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES AND BRANCHES OF AGRICULTURE	5
Shevchuk A.V., Shevchuk L.T. UNIVERSITIES THIRD MILLENIUM AS A REFERENCE CENTER OF GLOBAL SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL SPACE.....	16
Pavlov K.V. THE PECULIARITIES OF MODERNIZATION OF OLD INDUSTRIAL REGIONS IN RUSSIA.....	21
Kostin Yu.D., Pustovyi O.D. ENERGY SAVING IN MACHINE BUILDING: ANALYSIS AND ESTIMATION OF INSTITUTIONAL ENVIRONMENT.....	34
Hordei O.D. THE PRIORITIES FOR IMPLEMENTATION OF SOCIAL AND ECONOMIC POLICY OF THE STATE: THE WORLDVIEW APPROACH.....	41
Babichenko V.V. CURRENT PROBLEMS OF CORPORATE GOVERNANCE IN UKRAINE AND WAYS OF THEIR SOLUTION.....	46
Yeremeychuk R.A. PROBLEMS AND PRIORITIES OF INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE STRATEGY OF THE ECONOMIC MODERNIZATION UKRAINE.....	50
Kitchenko O.M., Sudarkina S.P. ANALYSIS AND STRUCTURE OF ENERGY SAVING PROJECTS AT THE INDUSTRIAL ENTERPRISES IN UKRAINE	57
Ibatullin M.I. SHORT AND LONG TERMS CHALLENGES IN HARMONIZATION OF NATIONAL LEGISLATION WITH EU NORMS IN THE FOOD INDUSTRY.....	63
Dumanska I.Yu. FORMATION OF EFFECTIVE SYSTEM OF MANAGERIAL INNOVATIONS FOR FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES.....	67
Liakhovets O.O. STATE AND PRIVATE PARTNERSHIP IN HIGHER EDUCATION AS AN INSTITUTIONAL COMPONENT OF THE ECONOMY MODERNIZATION.....	71
Klimchyk V.V. INSTITUTIONAL SUPPORT OF FISCAL REGULATION OF FOREIGN TRADE IN UKRAINE.....	79
Leifura M.V. THE INFLUENCE OF SHADOW ECONOMY ON THE INNOVATIVE AND INVESTMENT DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP.....	86
Dmytriv V.I. THE DIAGNOSTICS OF POTENTIAL OF THE INNOVATIVE INDUSTRY DEVELOPMENT UKRAINE.....	94
II. Economy and competitiveness of the enterprises	
Levchenko N.M., Vorobyova I.O. DEPRECIATION POLICY AS A COMPONENT OF THE STRATEGY OF THE ENTERPRISE ACTIVITY	102
Prokopenko V.I., Bondarenko L.A. SUBSTANTIATION OF THE INNOVATIVE PROJECT FOR THE COMPETITIVENESS OF MINE DUMP.....	107
Lazareva M.G. PREDICTION FUNCTION OF THE ENVIRONMENT IN THE SYSTEM OF THE HOLDING REACTION.....	116
Parubets O.M. APPLICATION OF PROVISIONS OF ECONOMIC THEORIES TO THE SUBSTANTIATION OF THE PROCESSES OF NETWORK IMPLEMENTATION OF TRANSPORT ENTERPRISES.....	124
Il'chuk P.G. ADVANTAGES OF INTERNATIONALIZATION OF ENTERPRISES.....	128
Zinchenko O.M. RESERVES TO PROVIDE THE PROFITABILITY OF RETAIL TRADE ENTERPRISES OF CONSUMER COOPERATION AT THE RURAL USER MARKET.....	135
Rozumovych N.F. CHOICE OF STRATEGIC INDEXES OF FORMING FINANCIAL STRATEGY OF MACHINE AND BUILDING ENTERPRISES.....	139
Burkova L.A. THEORETICAL BASES FOR EVALUATION EFFECTIVENESS OF ENTERPRISES ACTIVITY AND WAYS FOR ITS IMPROVEMENT.....	145
Kruts A.V. DISCRIMINANT MODEL FOR ASSESSING THE LEVEL OF FINANCIAL STABILITY AND CREDITWORTHINESS OF RETAIL ENTITIES.....	153
Yavorska A.V. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF REPRODUCTION SYSTEM OF LABOUR POTENTIAL OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISE.....	159
Dobrovolska O.V. CONCEPTUAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE FORMATION AND EVALUATION EFFECTIVENESS OF THE STRATEGY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES.....	165
Halunets N.I., Holubova K.H. FORMATION OF COMPETITIVENESS OF EXPORT ORIENTED ENTERPRISES OF THE AGRICULTURAL SECTOR.....	170
III. The economic policy of regional development and local government	
Hedz M.Y. SOCIAL AND ECONOMIC POTENTIAL OF MODERNIZATION OF REGIONAL ECONOMIC SYSTEMS	174
Smentyna N.V. DESIGNING THE ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF REGIONAL DEVELOPMENT AGENCIES IN UKRAINE.....	179
Kernasyuk Yu.V. THE DATA MINING OF CLUSTER STRUCTURE OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF THE KIROVOHRAD REGION WITH USING THE MAPS OF KOHONEN	185
Holod A.P. SAFETY AND SECURITY OF TOURISM AS A SUBJECT OF REGIONAL ECONOMIC RESEARCHES.....	190
IV. Environmental economics and ecologization of the environment	
Oliynyk O.R. THE INTERNATIONAL EXPERIENCE OF STIMULATING THE DEVELOPMENT OF ORGANIC PRODUCTION AND ITS USE IN DOMESTIC PRACTICE...	195

Editor:
Dovhan O.M.

The collection is recommended to the type by the Scientific Council of Podolskyi State Agrarian and Technical University,
protocol № 2 from 23.09.2014

Periodicity - once a month

Licence of government registration of printed mass media
KB № 11715-586P
from 08.08.2006

Re-registered:
Licence of government registration of printed mass media
KB № 19945-9745IIP
from 28.05.2013

Approved:
as a scientific professional editions of Ukraine (Resolution of the Presidium of the Higher Attestation Commission of Ukraine: № 1-05/6; issued 14.06.2007)

as a scientific professional editions of Ukraine (Resolution of the Presidium of the Higher Attestation Commission of Ukraine: № 1-05/2; issued 10.03.2010)

ISSN 2309-1533 (Print)
ISSN 2310-4864 (Online)

The journal "Innovative economy" is included to the international scientific and metrical base RYNTS, the license agreement N 279-04/2014 from 29.04.2014
http://elibrary.ru/title_about.asp?id=50859

Signed for printing
30.09.2014

Format 70x108/16. Offset paper.
Printing is offset.
Con. print pages 30.0

Circulation is 300 copies.

It has been printed from ready slides in SMP «TYPE»
str. Chernivetska, 44
Ternopil, 46000

The authors of the articles are responsible for the authenticity of the information (the accuracy of the presented information in the article, quotations, statistical materials, etc.) and for violation of intellectual property rights of others.

Opinions expressed by the authors may not reflect the views of the editors.

Reprinting is permitted only with the consent of the author.

<u>V. Demography, population employment and social - economic policy</u>		
Shapoval V.M., Getman O.O. DETERMINING DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL MARKET AND LABOR MARKET IN UKRAINE		202
Mishyn Yu.R. SOCIAL CAPITAL IN THE SYSTEM OF LABOUR RELATIONS OF POST-INDUSTRIAL ECONOMY.....		210
Kuzhel V.V., Tanasiychuk Yu.V. SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL PROVIDING SOCIAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS AT AGRICULTURAL ENTERPRISES.....		215
Chernyshova L.I., Pereiaslova M.A. PERSONNEL MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF ORGANIZATIONAL RESTRUCTURING.....		220
Maister L.A. STAFF'S PERFORMANCE MONITORING IN THE MECHANISM OF INCREASING ITS COMPETITIVENESS.....		225
<u>VI. Marketing and market relations</u>		
Varchenko O.M. LOGISTICS INFRASTRUCTURE AS INSTRUMENT OF COMPETITIVE DEVELOPMENT OF THE AGRARIAN ENTERPRISES		230
Dziadykevych Yu.V., Hevko B.R. ENERGY SAVINGS FOR GENERAL USE BY USING ENERGY SAVING SOURCES OF LIGHT.....		236
Goncharenko O.V. INSTITUTIONAL EFFECTIVENESS OF AGRICULTURAL INNOVATIONS: PROBLEMS OF ESTIMATION AND PREDICTION.....		240
Starytska O.P., Starytskiy T.M. INNOVATIVE MARKETING AS A TOOL OF IMPROVING THE ENTERPRISES ACTIVITIES EFFICIENCY.....		244
Pysmenna M.S. CONTROL FUNCTION IN THE MANAGEMENT OF STATE PURCHASES.....		250
Kolodiychuk V.A. CONSOLIDATION FACTORS OF LOGISTIC FUNCTIONS' EFFECT IN GRAIN PRODUCTS SUBCOMPLEX AIC.....		254
Litkovets Yu.O. MARKETING RISKS ASSESSMENT OF THE ENTERPRISES ACTIVITY.....		259
Nemyrovska O.V. MULTINATIONAL COMPANIES AND REGULATION OF THE TRANSFER PRICING IN UKRAINE.....		265
Kostenko T.O. LABOUR PRODUCTIVITY INCREASE THROUGH PRODUCT DIVERSIFICATION AT SUGAR MILLS.....		272
<u>VII. Financial-credit and monetary policy</u>		
Petrashko L.P., Tsviyina M.S. POSTCRISIS RESTRUCTURING OF INTERNATIONAL BANKING GROUPS' BUSINESS MODELS		277
Nesterenko Zh.K., Firman R.V. INCREASING THE BANK CAPITALIZATION LEVEL AND ITS INFLUENCE ON STABILITY OF THE BANKING SECTOR IN UKRAINE.....		281
Vedernikova S.V. THE DEVELOPMENT OF THE MECHANISM OF FINANCIAL AND CREDIT INTERACTION OF BANKS AND ENTERPRISES ON THE BASIS OF MARKETING FRAMEWORK.....		286
Sokolovska I.P. THE PRIORITIES OF REFORMING THE NATIONAL BANKING SYSTEM.....		290
Kot O.V., Herasymenko N.V. FINANCIAL FLOWS IN THE MECHANISM OF BANK'S FUNCTIONING.....		294
<u>VIII. Statistics, accounting, analysis and audit</u>		
Maksimova V.F., Pelipadchenko R.O. STANDARDIZATION OF ACCOUNTING OF THE BUDGETARY INSTITUTIONS IN UKRAINE: THE CURRENT STATE AND PERSPECTIVES		300
Ivaniuta P.V. APPLICATION OF ACCOUNTING AND REPORTING IN THE FINANCIAL PLANNING OF THE ENTERPRISE.....		304
Brukshanskiy R.F. THE CONCEPT OF STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING.....		310
Ovsiuk N.V. MOTIVATION AND STIMULATION OF LABOR: THE ESSENCE OF TERMS AND DISPLAY THEM IN ACCOUNTING.....		314
Skliar L.B. DIAGNOSTICS AS A COMPONENT OF ECOLOGICAL MANAGEMENT OF ENTERPRISE.....		318
Herasymenko T.V. ON IMPROVING THE METHODOLOGY FOR DETERMINING THE DURATION OF SEARCH AND EXPLORATION WORKS ON HYDROCARBONS.....		323
Lebedynska O.S. CLASSIFICATION OF INFORMATION SUPPORT OF AUDIT OF PERSONNEL AT THE ENTERPRISE.....		329
Fabiianska V.Yu. PROBLEMATIC ASPECTS OF ACCOUNTING OF BIOFUEL PRODUCTION.....		335
Metelytsia V.M. IMPROVING OF THE LEGAL AND PROFESSIONAL REGULATION OF ACCOUNTING AND REPORTING: A SECTORAL ASPECT.....		341
Neskhodovskiy I.S., Yuriev O.V. QUALITY CONTROL OF AUDIT FOR EFFECTIVE ACTIVITY OF ENTERPRISES.....		354
Bilonozhko M.M. DETECTION OF THE MAIN FACTORS THAT INFLUENCE ON PRODUCTIVITY OF GRAIN CROPS.....		359
Besarab D.A. THE METHODOLOGICAL APPROACH TO THE MATERIAL STOCKS MANAGEMENT OF BUILDING ENTERPRISE ACCORDING TO THE VALUE AND ORIENTED MODEL.....		362
Boiko T.L. EVALUATION OF THE INTELLECTUAL POTENTIAL MANAGEMENT EFFICIENCY WITH USING GRAPHICAL AND ANALYTICAL METHODS.....		367
<u>IX. Information technology and economic security</u>		
Luchyk S.D. ADVANTAGES OF AUTOMATED ACCOUNTING ORGANIZATION AT THE PLATFORM OF "1C: ENTERPRISE8".....		373
Khoma I.B., Dilai N.H. ECONOMIC AND MATHEMATICAL ASSESSMENT OF THE LEVEL OF FINANCIAL MANAGEMENT OF SUBSIDIARY ENTERPRISES OF HOLDING STRUCTURE.....		377
Vinichenko O.M. QUESTIONNAIRE FOR EVALUATION THE CONTROL ACTIVITY OF THE ENTERPRISE.....		382
Makovoz O.S. SAFETY OF CORPORATE MANAGEMENT OF BANK.....		388
Grishko N.E. INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE ANALYTICAL TOOLS MANAGEMENT OF THE INDUSTRIAL ENTERPRISE DEVELOPMENT.....		391
ABSTRACTS		398
INFORMATION ABOUT THE AUTHORS.....		459
CONGRATULATION WITH THE ANNIVERSARY: MALIKU M.Y. – 75.....		465

УДК 657:005.921

Бруханський Р.Ф.
к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і правового
забезпечення агропромислового виробництва,
Тернопільський національний економічний університет

ПОНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Brukhanskyi R.F.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., the head of the accounting
and legal ensuring agricultural production department,
Ternopil National Economic University

THE CONCEPT OF STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку облікової думки в Україні серед вчених відсутня єдина і однозначна позиція стосовно розуміння сутності, місця та ролі стратегічного управлінського обліку в системі бухгалтерських теоретичних знань, у складі облікової методології та щодо необхідності його використання в практичній діяльності вітчизняних підприємств. На нашу думку, існування такої ситуації зумовлене наступними причинами:

- відсутністю однозначної позиції вітчизняних дослідників стосовно розуміння сутності управлінського обліку, його співвідношення з традиційною концепцією бухгалтерського обліку;
- відсутністю усталеного термінологічного апарату, що породжує виникнення значної кількості безпредметних дискусій та шкодить подальшому розвитку даного напряму наукових досліджень в сфері бухгалтерського обліку та аналізу;
- нерозробленістю теоретико-методологічних основ стратегічного управлінського обліку та широким залученням методів із інших дисциплін для побудови системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту;
- відсутністю загальної моделі побудови стратегічного управлінського обліку на підприємстві, який впроваджується на сьогодні в ролі елемента систем стратегічного управління підприємством (“Balanced Scorecard”, “Business Performance measurements”, “Strategic cost management” тощо).

Тому для побудови ефективно діючої системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту на основі розробки корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи, одним з елементів якої є підсистема стратегічного управлінського обліку, необхідним є розробка його теоретико-методологічних основ, які виступатимуть відправною точкою для визначення його місця у складі інших елементів облікової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням удосконалення обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту на основі розвитку концепції стратегічного управлінського обліку присвячені праці зарубіжних (О.В. Алексеева, А. Бімані, М. Бромвіч, К. Варда [8], К. Говтхорпа [7], С. Гоша [6], Дж. Донелан, К. Друрі, В.Б. Івашкевич, Р. Каплан, В.Е. Керімов, С.І. Крилов, В.А. Маняєва, О.Е. Ніколаєва, Ю.А. Соколов, С.П. Суворова, К. Уорд, А. Цуджі та ін.) та вітчизняних вчених (Ю.А. Верига, С.Ф. Голов, О.В. Карпенко, Є.В. Мних, О.А. Мошковська, Л.В. Нападівська) та ін. Не дивлячись на значну чисельність науковців, які займаються вказаною проблематикою, єдність у їх поглядах відсутня. Зокрема, особлива увага має бути приділена уточненню понятійно-категорійного апарату стратегічного управлінського обліку, від якого залежить подальше трактування сутності цілей, завдань та функцій, принципів та методологічного інструментарію стратегічного управлінського обліку.

Постановка завдання. Основною метою статті є уточнення поняття стратегічного управлінського обліку у вузькому розумінні як однієї із складових системи бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідженням сучасного стану і подальших перспектив розвитку концепції стратегічного управлінського обліку присвячена значна кількість публікацій вітчизняних та зарубіжних вчених. Це свідчить про те, що проблематика даної наукової сфери досліджень підкріплюється новими теоретичними конструкціями та емпіричними доказами, а дана тема є актуальною і однією із найбільш дискусійних серед вчених-обліковців.

Передусім, невирішеним залишається питання трактування поняття “стратегічний управлінський облік”, оскільки значна кількість поглядів дослідників, що зустрічаються в науковій та практичній літературі, значно відрізняються між собою, а в деяких випадках є майже непорівнянними. Це призводить до неможливості ідентифікації основоположних параметрів побудови концепції стратегічного управлінського обліку внаслідок їх “розмивання”, що виливається в неможливість розробки ефективних моделей практичної реалізації стратегічного управлінського обліку в діяльність підприємств.

На сьогодні відсутнє нормативне закріплення поняття стратегічного управлінського обліку в Україні, однак існує визначення даного поняття, надане професійними організаціями. Зокрема, Інститут сертифікованих управлінських бухгалтерів (СІМА) визначає стратегічний управлінський облік як "форму управлінського обліку, в якій акцент робиться на інформації, що відноситься до зовнішніх факторів по відношенню до підприємства, а також на нефінансову та внутрішньостворену інформацію" [5, с. 54]. Дане визначення є досить узагальнюючим, оскільки визначає лише параметри облікової інформації, яка формується інструментами стратегічного управлінського обліку на виході, не називаючи при цьому види цих інструментів і не розкриваючи загальної технології обробки та представлення інформації стратегічного характеру. В той же час, представниками СІМА визначений основний акцент функціонування стратегічного управлінського обліку, як форми управлінського обліку, – інформація про зовнішнє середовище підприємства та нефінансова інформація про внутрішнє середовище. Після офіційного оприлюднення даного визначення у 2005 р. значна кількість дослідників використовує його за основу та доповнює власними додатковими елементами.

Проаналізувавши існуючі визначення поняття "стратегічний управлінський облік", які надаються вітчизняними та зарубіжними дослідниками, що займаються дослідженням проблем обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту, встановлено, що існуючі підходи вчених висвітлюють різні сторони стратегічного управлінського обліку як засобу інформаційного супроводу розробки та реалізації стратегій підприємства та системи інформаційного забезпечення прийняття стратегічних управлінських рішень.

Існуючі погляди авторів можна об'єднати в такі основні групи:

– *стратегічний управлінський облік є системою* (обліку (Р.П. Підлипна, Ю.В. Підлипний), управлінського обліку (С.Ф. Голов), інформаційною (Н.В. Хоменко, О.В. Карпенко, Ю.А. Верига), що постійно вдосконалюється (Н.А. Наумова), збору та обробки стратегічної інформації (В.Ф. Несветайлов), інформаційно-обчислювальною (Л.В. Бакулевська), забезпечення та аналізу даних управлінського обліку про підприємство (Є.В. Мних, О.М. Кудла, А.О. Семенець), збору та узагальнення фінансової та нефінансової інформації (А.Ю. Соколов), збору, реєстрації, обробки, узагальнення та надання даних (Н.С. Таранова), обґрунтування управлінських рішень (К. Уорд), забезпечення та аналізу даних обліку (Н.В. Хоменко), планування, контролю, аналізу і розрахунку відхилень даних (Є.Н. Токмакова, Б.Г. Маслов), обліково-аналітичною системою інформаційного забезпечення процесу стратегічного управління (В.В. Лесняк), обліково-аналітичною (Н.І. Чупахіна), збору, перетворення, групування та представлення фінансової та нефінансової інформації (І.З. Якупов), оцінки стратегічних викликів зовнішнього середовища та внутрішнього потенціалу підприємства (І.В. Яркова));

– *стратегічний управлінський облік є елементом вищепорядкової системи* (однією зі складових стратегічного обліку або видом обліку (З.В. Удалова), підсистемою управлінського обліку (Р.В. Гришин), складовою обліково-аналітичної системи (А.В. Лазарева), частиною обліково-аналітичного поля і єдиної системи управління підприємства (С.П. Суворова, Д.І. Монашева), напрямом управлінського обліку (С.І. Крилов, Н.Н. Хахонова, І.В. Панюкова), самостійний напрямом управлінського обліку (В.А. Маняєва), методом створення змін в управлінських схемах на основі облікових технологій (А. Цуджі));

– *стратегічний управлінський облік забезпечує досягнення певних цілей* (інформаційна підтримка прийняття, реалізації та оцінки оперативних і стратегічних рішень (Н.В. Безруков, О.І. Аверіна), інформаційна підтримка управління, що полягає в забезпеченні менеджерів підприємства всією інформацією (В.Р. Шевчук), спрямований на представлення вищому керівництву оціночної інформації про зовнішнє середовище (А.В. Глуценко, Е.Н. Самедова), спрямований на прийняття стратегічних управлінських рішень (С.Ф. Голов), інструментарій, призначений для фіксування інтенсивного використання інформаційних ресурсів (І.Е. Гурр)).

Виділені вище три групи підходів свідчать, що до розуміння сутності стратегічного управлінського обліку дослідники підходять з трьох різних сторін. Розглядаючи стратегічний управлінський облік у вигляді певної системи, досліджується його змістовне наповнення, він розглядається як певна множина взаємопов'язаних елементів (технологія обробки облікових даних стратегічного характеру), що взаємодіють із середовищем і мають ознаки цілісної структури. Основна увага вчених в даному випадку приділяється дослідженню найбільш ефективної архітектоники побудови системи стратегічного управлінського обліку, виділенню етапів та методів обробки інформації.

Розгляд дослідниками стратегічного управлінського обліку у складі інформаційної системи вищого порядку свідчить про бажання визначити його місце у складі існуючої системи управління підприємством, показати його взаємозв'язок із системами економічного аналізу та контролю та виявити загальну роль в процесі прийняття стратегічних управлінських рішень. В той же час, серед вчених відсутня єдність в підходах щодо розуміння того, чи є стратегічний управлінський облік видом, напрямом або методом управлінського обліку, що породжує проблему відсутності теоретичного обґрунтування методу стратегічного управлінського обліку.

Обґрунтування сутності стратегічного управлінського обліку через встановлення цілей його побудови та функціональне призначення свідчить про використання біхевіористського підходу

дослідження явищ, шляхом дослідження поведінки користувачів облікової інформації (цілей, дій, стимулів), що надається системою стратегічного управлінського обліку.

В результаті проведеного аналізу існуючих підходів до трактування стратегічного управлінського обліку було встановлено, що не всі автори розуміють під останнім безпосередньо облікову систему з притаманними їй класичними ознаками, що забезпечує узагальнення, вимірювання, моделювання та узагальнення облікової інформації. Окрема група дослідників вкладає в це поняття зміст, подібний до англomовного поняття “management accounting”, який є повноцінною системою підтримки прийняття управлінських рішень (облік, аналіз та контроль).

Так, на сьогодні серед дослідників (С.І. Крилов, Н.Н. Нелюбова, І.В. Яркова) досить поширеною є думка, що стратегічний управлінський облік не є безпосередньо обліком, тобто системою, яка забезпечує збір, обробку, накопичення та представлення облікової інформації користувачам для прийняття управлінських рішень. Вони вважають стратегічний управлінський облік певним міждисциплінарним конгломератом, який окрім технік та методів управлінського обліку включає до свого складу стратегічний та фінансовий аналіз, стратегічне планування, стратегічний контроль, економіко-математичні методи тощо. Наприклад, Н.Н. Нелюбова та І.В. Яркова до складу інструментарію стратегічного управлінського обліку відносять облікову інформацію, безперервне прогнозування, фінансовий аналіз, систему збалансованих показників, управлінський аналіз витрат, бюджетування [2, с. 73], а на думку проф. Л.Н. Усенко та З.В. Удалової окрім традиційних облікових концепцій стратегічний управлінський облік широко застосовує методологію стратегічного менеджменту [4]. Таким чином, стратегічний управлінський облік розуміється авторами як інтегрована обліково-аналітична та контрольна інформаційна система, що забезпечує повний цикл обробки та передачі інформації суб'єктам прийняття стратегічних управлінських рішень різних рівнів, її контролю та розробку проектів їх прийняття.

Окремі вітчизняні дослідники, зокрема, С.А. Ткаченко, прирівнюють стратегічний управлінський облік до системи стратегічного менеджменту в цілому, зазначаючи, що будь-які технології, які сприяють прийняттю тих або інших стратегічних (довгострокових) рішень, можна віднести до технологій стратегічного управлінського обліку [3]. На нашу думку, така позиція є недоречною, оскільки жодна облікова система не може стати повноцінною управлінською системою через відсутність можливості у бухгалтерів приймати повноцінні управлінські рішення.

Відповідно, на сьогодні серед існуючих досліджень слід виокремлювати два відмінних підходи до розуміння сутності стратегічного управлінського обліку, виходячи із його предметної сфери, що має бути обов'язково враховано при аналізі існуючих трактувань даного поняття. Існування такої змістовної дихотомії в даній сфері пояснює проф. В.А. Маняєва, на думку якої стратегічний управлінський облік в системі управління слід розглядати в широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні стратегічний управлінський облік покликаний забезпечити формування фінансової та нефінансової інформації про конкретний об'єкт управління для здійснення повного циклу основних функцій стратегічного управління: планування, організації, аналізу, контролю та регулювання; у вузькому – це процес збору, ідентифікації, вимірювання, накопичення, підготовки, інтерпретації та подання фінансової та нефінансової інформації для аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища організації, а також для оцінки та контролю процесу виконання стратегії, на підставі якої вищим менеджментом приймаються стратегічні управлінські рішення для виконання місії організації, а інвестори здійснюють оцінку діяльності організації з точки зору прибутковості капіталу [1, с. 248].

На нашу думку, розуміння сутності стратегічного управлінського обліку в широкому розумінні порушує існуючі традиційні уявлення про поняття “облік” та перешкоджає розвитку реторико-методологічних основ бухгалтерського обліку в цілому шляхом створення нових метафізичних конструкцій, які, подібно до контролінгу, не існують в практичній діяльності вітчизняних підприємств, та скоріше за все, через існуючі історичні традиції та неформальні інституційні правила, ніколи не будуть впроваджені у вітчизняну облікову практику.

Висновки з даного дослідження. Стратегічний управлінський облік є складовою системи управлінського обліку, він є важливою проміжною ланкою між обліковою системою підприємства та системою стратегічного менеджменту, формалізуючи інформаційні запити стратегічного характеру в систему показників стратегічно управлінської звітності для прийняття відповідних рішень. До складу його предмету входить внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства, він використовує власний методологічний інструментарій для формування і представлення інформації, необхідної для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Стратегічний управлінський облік – це система ідентифікації, збору, обробки та представлення інформації у вигляді стратегічної управлінської звітності про ресурси, затрати та результати діяльності підприємства (стратегічної бізнес-одиниці) в певному бізнес-середовищі, що необхідна для цілей стратегічного менеджменту.

Результатом функціонування стратегічного управлінського обліку є генерування інформаційного продукту у вигляді стратегічної управлінської звітності, що є сукупністю способів отримання підсумкових відомостей, які надаються управлінцям для забезпечення функцій стратегічного

менеджменту. Підтримка процесу сканування середовища, формулювання, впровадження, оцінювання та контролю стратегії є визначальною рисою, яка відрізняє стратегічний управлінський облік від всіх інших елементів управлінської інформаційної системи.

Література

1. Маняева В.А. Развитие теории управленческого учета в России / В.А. Маняева // Міжнародний збірник наукових праць. Серія "Бухгалтерський облік, контроль і аналіз". – 2011. Випуск 3 (21). – С. 240-249.
2. Нелюбова Н.Н. Бюджетирование в системе стратегического управленческого учета: сбор, анализ и использование стратегической информации / Н.Н. Нелюбова, И.В. Яркова // Вестник ВолГУ. Серия 3. – 2008. – № 1 (12). – С. 69-74.
3. Ткаченко С.А. Сутність економічного терміну "стратегічний управлінський облік" [Електронний ресурс] / С.А. Ткаченко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/4._SVMN_2007/Economics/19857.doc.htm
4. Усенко Л.Н. Совершенствование учетно-аналитического обеспечения управления сельскохозяйственными организациями на основе применения стратегического управленческого учета [Електронний ресурс] / Усенко Л.Н., Удалова З.В. // Управленческий учет. – 2011. – № 2. – Режим доступу : <http://dis.ru/library/701/28106/>
5. CIMA Official terminology. 2005 Edition. – London: CIMA Publishing, 2005. – 114 p.
6. Ghosh S. Creative accounting: A fraudulent practice leading to corporate collapses // S. Ghosh // *Research and Practice in Social Sciences*. – 2010. – Vol. 6 (1), February. – P. 1-15.
7. Gowthorpe C. Creative accounting: Some ethical issues of macro- and micro-manipulation / Catherine Gowthorpe, Oriol Amat // *Journal of Business Ethics*. – 2005. – Vol. 57, núm. 1. – P. 55-64.
8. Ward, K. Strategic management accounting / Keith Ward. – Routledge. 2012 – 307 p.

References

1. Maniaieva, V.A. (2011), "Development of the theory of management accounting in Russia", *International Collection of scientific works*. Series "Accounting, control and analysis", Iss. 3 (21), pp. 240-249.
2. Neliubova, N.N., Yarkova, I.V. (2008), "Budgeting in the system of strategic accounting management: the collection, analysis and use of strategic information", *VestnykVolHU*, Series 3, no. 1 (12), pp. 69-74.
3. Tkachenko, S.A. (2007), "The essence of the economic term "strategic management accounting", available at: http://rusnauka.com/4._SVMN_2007/Economics/19857.doc.htm
4. Usenko, L.N., Udalova, Z.V. (2011), "Improving accounting and analytical support for the management of agricultural organizations on the basis of a strategic management accounting" *Upravlencheskiy uchet*, no 2, available at: <http://dis.ru/library/701/28106/>
5. CIMA Official terminology (2005), London: CIMA Publishing, 114 p.
6. Ghosh, S. (2010), "Creative accounting: A fraudulent practice leading to corporate collapses", *Research and Practice in Social Sciences*, Vol. 6 (1), February, pp. 1-15.
7. Gowthorpe, C., Amat, Oriol (2005), "Creative accounting: Some ethical issues of macro- and micro-manipulation", *Journal of Business Ethics*, Vol. 57, no. 1, pp. 55-64.
8. Ward, K. (2012), *Strategic management accounting*, Routledge, 307 p.